

Özgün Araştırma / Research Article

**GOALBALL SPORCULARINDA SPORA KATILIM MOTİVASYONUNUN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Menşure Aydın AVCI¹ , Ramazan KARACAN¹ , Aysel PEHLİVAN¹ , Yeşim KURUOĞLU¹ ,
Sercan KARABACAK^{1*} **

ÖZET

Araştırmanın amacı, Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu bünyesinde aktif olarak Goalball oynayan 16-40 yaş aralığındaki görme engelli sporcuların, spora katılım motivasyon düzeylerini tespit etmek ve yaş, cinsiyet, spor yapma yılı değişkenleri açısından incelemektir. Araştırmada veri toplama aracı olarak; araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ile "Engelli Bireylerde Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği (ESKMÖ)" kullanılmıştır. Verilerin analizinde; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma ve cinsiyete göre farklılığı tespit etmek için Bağımsız örneklem T testi kullanılmıştır. Diğer tüm değişkenlikler için ise Oneway ANOVA testi kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir. İki'den fazla kategorisi olan değişkenlerde farkın kaynağının tespiti için ise POST-HOC-Tukey testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda goalball sporcularının spora katılım motivasyonu ölçeği alt boyutlarında; cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve spor yaşı değişkenlerinde anlamlı fark bulunmamıştır ($P>0,05$). Spora Katılım Motivasyon Ölçeği dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk alt boyutlarında goalball oynama yılı değişkeninde herhangi bir anlamlı farklılık bulunmazken ($p>0,05$), içsel motivasyon alt boyutunda 1-5 yıl ile 11 yıl ve üzeri oynama yılları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Sonuç olarak; spor yaşının artması, spora katılımda merak, heyecan, mutluluk ve arzu gibi içsel faktörleri arttırmaktadır.

Anahtar Kelime: Goalball, görme engelli bireyler, motivasyon

PARTICIPATION IN SPORT IN GOALBALL ATHLETES ASSESSMENT OF MOTIVATION

ABSTRACT

The aim of the research is to determine the motivation levels of visually impaired athletes between the ages of 16-40 who are actively playing Goalball within the Turkey Sports Federation for the Visually Impaired and to examine them in terms of age, gender, and years of playing sports. In the study, "Personal Information Form" prepared by the researchers and "Motivation Scale For Sports Participation Of People With Disabilities (MSSPPD)" were used as data collection tools. In the analysis of the data; frequency, arithmetic mean, standard deviation and Independent sample T test were used to determine the difference according to gender. For all other variables, analyses were performed using Oneway ANOVA test. POST-HOC-Tukey test was applied to determine the source of the difference in variables with more than two categories. As a result of the research, no significant difference was found in the variables of gender, age, educational status and sport age in the sub-dimensions of the sport participation motivation scale of goalball players ($P>0.05$). While no significant difference was found in the variables of years of playing goalball in extrinsic motivation and non-motivated sub-dimensions of Sport Participation Motivation Scale ($p>0.05$), a significant difference was found in the sub-dimension of intrinsic motivation between the years of playing 1-5 years and 11 years and more ($p<0.05$). As a result, the increase in sport age increases intrinsic factors such as curiosity, excitement, happiness and desire in sport participation.

Key Words: Goalball, motivation, visually impaired persons

¹ Haliç Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul/TÜRKİYE.
*Sorumlu Yazar: sercankarabacak@halic.edu.tr

1. GİRİŞ

Engelli kavramı, Dünya Sağlık Örgütü'ne göre; bireyin duyuşsal, zihinsel ve bedensel farklılıkları belirtilerek; toplumsal veya yönetsel tutum ve tercihleri sonucunda, yaşamın birçok noktasında kısıtlama ve engellerle karşılaşması durumu olarak ifade edilmektedir (WHO, 2014). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ, 2012) görme engelli kavramına ilişkin yapmış olduğu sınıflandırmaya göre görme yetersizliği; normal görme, orta düzey görme yetersizliği (az gören), ağır düzey görme yetersizliği ve körlük olmak üzere dört bölüme ayrılmaktadır (Özyürek, 1998).

Engelli bireyler üzerinde, sporun normal gelişim gösteren bireyler üzerindeki olumlu etkilerinin tamamını hatta daha fazlasını gözlemlemek mümkündür (Tekkurşun-Demir ve İlhan, 2020). Bugün, birçok engelli birey, normal gelişim gösteren diğer bireylerin başarıyla icra ettiği spor branşlarını da başarıyla yapmaktadır. Ülkemizde özellikle önem verilen bir konu, doğuştan veya sonradan meydana gelen hastalıklar veya kazalara bağlı olarak ortaya çıkan fiziksel, duyuşsal, ruhsal, zihinsel, işitsel veya görsel bozuklukları bulunan veya bunların bir kısmının birlikte olduğu çoklu engeli olan bireylerin spor aktivitelerine katılımlarını teşvik etmektir (İnal ve ark., 2007).

Günümüzde engelli sporları ya var olan spor branşları engelliye göre uyarlanmakta ya da engeline göre spor branşı geliştirilmektedir. Bunlardan biri de görme engelliler tarafından yaygın olarak oynanan goalball oyunudur. Goalball, görme engelliler arasında en popüler olan spor dallarından biridir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, görme yetilerini kaybeden Alman askerlerinin rehabilitasyonunu desteklemek amacıyla geliştirilmiş bir oyundur. Oyuncular, farklı görme derecelerine sahip oldukları için oyunda göz bandı kullanırlar (Çalışkan ve ark., 2006).

Spor aracılığıyla engellilerin sosyal gelişimi sağlanır, paylaşma, özveri ve duyguları gelişmiş olmakla birlikte özgüven seviyeleri yükselir. Engelli bireylerin kendi aralarında ve diğer bireylerle iş birliği, iletişim ve paylaşım içerisinde olmaları, birlikte oyun oynamaları, sosyal etkinliklere birlikte katılmaları gerçekleşmiş olur (Özdiñ, 2005).

Son yıllarda yapılan araştırmalar, engelli bireylerde spora katılım motivasyonu ile ilgili eğilimleri incelemekte ve bu, araştırmacılara, eğitimcilere, öğretmenlere ve öğrencilere bilimsel tartışmalar ve sorgulamalar için bir rehberlik sağlamaktadır. Motivasyon, bireyin spora katılımının temel unsurlarından biridir ve insanı harekete geçiren, devam ettiren ve yönlendiren bir güç olarak tanımlanmaktadır. Spora katılım motivasyonunu artırmayı hedefleyen toplumlar, engelli bireylerdeki bu motivasyonla ilgilenmektedirler. Bu araştırmalar, gelecekte spora katılımı ve katılım motivasyonunu geliştirmek için önemli bir rol oynayacaktır (Tekkurşun Demir ve ark., 2018).

Araştırmanın kapsamında kullanılan Engelli Bireylerde Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği (ESKMÖ), hür irade kuramına dayanmaktadır. Deci ve Ryan (1985) tarafından geliştirilen özgür irade kuramına göre, motivasyonun kendini gerçekleştirme sürecinde üç alt boyutu bulunmaktadır. İlk olarak, içsel motivasyon vurgulanmaktadır. İçsel motivasyon, öğrenme sürecine bireyi yönlendiren içsel faktörlerle ilişkilidir;

örneğin, merak duygusu ve başarının getirdiği haz gibi (Deci ve Ryan, 1985; Harter, 1981; Lepper, 1988). İkinci alt boyut olan dışsal motivasyon, bireyin diğerlerinden takdir görmek, eleştiriden kaçınmak ve ödül kazanmak gibi dışsal etmenler nedeniyle öğrenme çabası içine girdiğini göstermektedir. Üçüncü alt boyut ise motivasyonun eksikliği olarak ifade edilir. Motivasyonun eksikliği durumu, bireyin kendi eylemleri ile bu eylemlerin sonuçları arasındaki bağlantıyı algılayamadığında ortaya çıkar (Reeve, 2004).

Literatüre bakıldığında engelli sporlarında motivasyon ile ilgili çalışmaların (Tekkurşun-Demir ve İlhan, 2020; Tekkurşun Demir ve İlhan, 2019; Tekkurşun-Demir ve ark., 2017; Mutlu Bozkır ve ark., 2019; Tekkurşun Demir ve Cicioğlu, 2018; Emamvirdi ve ark., 2020) yapıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmaların engelli sporu yapan bireylerin genel olarak değerlendirdiği görülmektedir. Bizim çalışmamızda ise spor dalına göre engelli sporu motivasyonu araştırılacaktır.

2. YÖNTEM

Çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama deseni tercih edilmiştir. Tarama araştırmaları, grupların karakteristik özelliklerini belirlemeyi amaçlar. Bu yaklaşımın güçlü yönü, ölçülebilir değişkenlere yönelik cevapların alınabilmesi ve katılımcıların ölçülmek istenen özelliklere verdikleri cevapların belirli sorularla incelenebilmesidir (Neuman, 2012). Örneklem seçiminde basit tesadüf yöntemi tercih edilmiştir (Büyüköztürk ve ark., 2010).

2.1. Araştırmanın Amacı

Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu bünyesinde aktif olarak Goalball oynayan 16-40 yaş aralığındaki görme engelli sporcunun spora katılım motivasyon düzeylerini tespit etmek ve buna göre branş, yaş, cinsiyet ve spor yapma yılı değişkenleri açısından incelemektir.

2.2. Araştırmanın Soruları

- Görme engelli bireylerin spora katılım sağlamaları motivasyonlarını etkiler mi?
- Engelli sporcuların cinsiyetleri ile spora katılım motivasyonları ne düzeydedir ve cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?
- Engelli sporcuların yaşı ile spora katılım motivasyonları ne düzeydedir ve farklı yaş grupları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Engelli sporcuların spora katılım motivasyonu eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- Engelli sporcuların spora katılım motivasyonu spor yaşına göre farklılaşmakta mıdır?
- Engelli sporcuların spora katılım motivasyonu goalball oynama yılına göre farklılaşmakta mıdır?

2.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki Görme Engelliler Spor Federasyonu'nun goalball branşı kulüplerinde aktif olarak oynayan sporcular oluşturmaktadır. Araştırmaya alınmama kriterleri; gönüllü olarak katılmak istemeyen ve sporcu lisansı olmayan goalball oyuncusu olmaktır. Örneklem grubu gelişigüzel örneklem yöntem ile seçilen 64 goalball sporcusundan oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan gönüllü sporcuların demografik özelliklerinin elde edilmesi için araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ile "Engelli Bireylerde Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği (ESKMÖ)" kullanılmıştır. Tekkurşun-Demir ve arkadaşları (2018) tarafından geliştirilen "Engelli Bireylerde Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği" (ESKMÖ)'ni kullanmak için gerekli izin sorumlu yazardan alınmıştır.

Kişisel Bilgi Formu. Katılımcıların yaşı, cinsiyeti, branşı, engel türü, spor yaşı, milli sporcu, eğitim durumu gibi bilgilerin toplanması amacıyla düzenlenmiş formdur.

Engelli Bireylerde Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği (ESKMÖ): Tekkurşun-Demir ve diğerleri (2018) tarafından geliştirilen 22 maddeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Ölçek "içsel motivasyon", "dışsal motivasyon" ve "motivasyonsuzluk" olmak üzere üç boyuttan oluşmakta ve "motivasyonsuzluk" boyutu dışındaki maddeler olumlu maddeleri içermektedir. Ölçekteki her bir maddeden alınan puan, 1 ile 5 arasında olduğundan, maddelerdeki önermeler, 5' e yaklaştıkça katılımcıların spora katılım motivasyon düzeylerinin yüksek; 1'e yaklaştıkça da düşük olduğu kabul edilmiştir. Ölçeğin alt boyutları aşağıdaki gibidir.

İçsel motivasyon: Bireylerin spora katılımlarında olan heyecan, mutluluk, istek gibi içsel faktörleri içerir. Kişinin hedef davranışı gerçekleştirmek için duyduğu merak, başarıya duygusunun verdiği keyif, haz gibi içsel faktörleri içermektedir (Tekkurşun-Demir vd., 2018).

Dışsal motivasyon: Bireylerin çevresinden aldıkları takdir, ödül gibi faktörleri içerir (Tekkurşun-Demir ve ark., 2018). Ayrıca bireyin çevresel unsurlardan etkilenmesi sonucu; popüler olmak, alkışlanmak, takdir edilmek gibi dışsal faktörlerle spora katılım gösterme nedenlerini açıklamaktadır.

Motivasyonsuzluk: Hedef davranışı gerçekleştiren kişinin yaptığı hareket veya davranış ile bu hareket veya davranışın sonucu arasındaki ilişkiyi kuramamasıdır (Tekkurşun-Demir ve ark., 2018). Ayrıca bireyin spora katılma nedenleri ile spora katılımı sonucunda ortaya çıkacak çıktılar arasında bağ kuramaması durumunu açıklamaktadır.

2.5. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için gerekli etik kurul onayı (29.04.2021/86) ve kurum izinleri alınmıştır.

2.6. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Verilerin istatistiksel analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. İstatistiksel analizde; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma, cinsiyete göre farklılığı tespit etmek için bağımsız T testi kullanılmıştır. Diğer tüm değişkenlikler için ise Oneway ANOVA testi kullanılmıştır. İki'den fazla kategorisi olan değişkenlerde farkın kaynağının tespiti için ise POST-HOC-Tukey testi uygulanmıştır. ESKMÖ Cronbach α katsayısı 0,885, içsel motivasyon alt boyutu 0,965, dışsal motivasyon alt boyutu 0,830 ve motivasyonsuzluk alt boyutu 0,888 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin ve alt boyutlarının iç tutarlılığa ve güvenilirliğe sahip olduğu görülmüştür.

3. BULGULAR

Tablo 1'de örneklem grubunun %34,2'si kadın ve %65,8'i erkeklerden oluştuğu, %43,4'ünün 17-20 yaş arası bireylerden oluştuğu, %59,2'sinin lise mezunu olduğu, %30,3'ünün 11-14 yıl arası spor yaşına sahip olduğu ve %50'sinin 1-5 yıl arası goalball oynama süresine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Örneklem Grubunun Demografik Özellikleri ve Kişisel Bilgileri

Cinsiyet	n	%
Kadın	26	34,2
Erkek	50	65,8
Yaş		
17-20 yaş arası	33	43,4
21-24 yaş arası	17	22,4
25 yaş ve üzeri	26	34,2
Eğitim Durumu		
Ortaokul	10	13,2
Lise	45	59,2
Lisans	21	27,6
Spor Yaşı		
3-6 yıl	22	28,9
7-10 yıl	22	28,9
11-14 yıl	23	30,3
15 yıl ve üzeri	9	11,8
Goalball Oynama Yılı		
1-5 yıl arası	38	50

6-10 yıl arası	26	34,2
11 yıl ve üzeri	12	15,8
Toplam	76	100

Tablo 2'e göre, içsel motivasyon için aritmetik ortalama ve standart sapma $4,10 \pm 1,08$, dışsal motivasyon için ise aritmetik ortalama ve standart sapma $3,18 \pm 1,09$ olarak hesaplanmıştır. Motivasyonsuzluk durumu için ise aritmetik ortalama ve standart sapma $4,32 \pm 1,03$ olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Goalball Sporcularının ESKMÖ Alt Boyutlarının Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları

Boyutlar	n	Min	Max	\bar{x}	Ss
İçsel Motivasyon	76	1	5	4,10	1,08
Dışsal Motivasyon	76	1	5	3,18	1,09
Motivasyonsuzluk	76	1	5	4,32	1,03

Min= En düşük değer, Max=En yüksek değer, \bar{x} =Ortalama; Ss= Standart sapma.

Tablo 3'de görüldüğü gibi goalball sporcularının spora katılım motivasyonu ölçeği alt boyutları cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılık bulunamamıştır($p > 0,05$).

Tablo 3. Goalball Sporcularının ESKMÖ Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Gruplar	n	\bar{x}	ss	t testi		
					t	sd	p
İçsel Motivasyon	Kadın	26	3,96	1,18	-0,838	74	0,405
	Erkek	50	4,18	1,04			
Dışsal Motivasyon	Kadın	26	3,04	1,03	-0,81	74	0,42
	Erkek	50	3,25	1,12			
Motivasyonsuzluk	Kadın	26	4,35	1,14	0,184	74	0,855
	Erkek	50	4,30	0,99			

$p < 0,05$

Tablo 4'de görüldüğü gibi goalball sporcularının spora katılım motivasyonu ölçeği alt boyutları yaş değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılık bulunamamıştır($p > 0,05$).

Tablo 4. Goalball Sporcularının ESKMÖ Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Boyut	Gruplar	n	\bar{x}	ss	F	p
İçsel Motivasyon	17-20 yaş arası	33	4,02	1,10	0,61	0,55
	21-24 yaş arası	17	4,36	0,95		
	25 yaş ve üzeri	26	4,05	1,15		
	Total	76	4,11	1,08		
Dışsal Motivasyon	17-20 yaş arası	33	3,04	1,04	3,26	0,05
	21-24 yaş arası	17	3,75	1,04		
	25 yaş ve üzeri	26	2,98	1,09		
	Total	76	3,18	1,09		
Motivasyonsuzluk	17-20 yaş arası	33	4,45	0,87	1,09	0,34
	21-24 yaş arası	17	4,00	1,41		
	25 yaş ve üzeri	26	4,35	0,93		
	Total	76	4,32	1,03		

p<0,05

Tablo 5'de görüldüğü gibi goalball sporcularının spora katılım motivasyonu ölçeği alt boyutları eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılık bulunamamıştır(p>0.05).

Tablo 5. Goalball Sporcularının ESKMÖ Alt Boyutlarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

Boyut	Gruplar	n	\bar{x}	ss	F	p
İçsel Motivasyon	Ortaokul	10	4,04	1,01	0,11	0,90
	Lise	45	4,08	1,16		
	Lisans	21	4,20	0,99		
	Total	76	4,11	1,08		
Dışsal Motivasyon	Ortaokul	10	2,78	1,09	1,31	0,28
	Lise	45	3,33	1,00		
	Lisans	21	3,04	1,25		
	Total	76	3,18	1,09		
Motivasyonsuzluk	Ortaokul	10	4,38	0,64	0,43	0,65
	Lise	45	4,23	1,18		

Lisans	21	4,48	0,85
Total	76	4,32	1,03

p<0,05

Tablo 6'da görüldüğü gibi goalball sporcularının spora katılım motivasyonu ölçeği alt boyutları spor yaşı değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılık bulunamamıştır(p>0.05).

Tablo 6. Goalball Sporcularının ESKMÖ Alt Boyutlarının Spor Yaşı Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

Boyut	Gruplar	n	\bar{x}	ss	F	p
İçsel Motivasyon	3-6 yıl	22	3,75	1,40	1,72	0,17
	7-10 yıl	22	4,19	1,05		
	11-14 yıl	23	4,14	0,86		
	15 yıl ve üzeri	9	4,68	0,38		
	Total	76	4,11	1,08		
Dışsal Motivasyon	3-6 yıl	22	2,96	1,24	1,24	0,30
	7-10 yıl	22	3,21	1,10		
	11-14 yıl	23	3,12	0,88		
	15 yıl ve üzeri	9	3,78	1,11		
	Total	76	3,18	1,09		
Motivasyonsuzluk	3-6 yıl	22	4,15	1,15	0,64	0,60
	7-10 yıl	22	4,20	1,27		
	11-14 yıl	23	4,50	0,76		
	15 yıl ve üzeri	9	4,53	0,66		
	Total	76	4,32	1,03		

p<0,05

Tablo 7'de görüldüğü gibi goalball Sporcularının Spora Katılım Motivasyon Ölçeği alt boyutları oynama yılı değişkenine göre incelendiğinde Dışsal Motivasyon ve Motivasyonsuzluk Alt Boyutlarında herhangi bir anlamlı farklılık bulunamamıştır(p>0.05). İçsel Motivasyon Alt Boyutunda ise 1-5 yıl ile 11 yıl ve üzeri oynama yılları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur (p<0.05).

Tablo 7. Goalball Sporcularının ESKMÖ Alt Boyutlarının Goalball Oynama Yılı Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

Boyutlar	Gruplar	n	\bar{x}	ss	F	p	Anlamlılık
İçsel Motivasyon	1-5 yıl arası	38	3,77	1,30	4,20	0,02	1-5 yıl / 11 yıl ve üzeri
	6-10 yıl arası	26	4,36	0,75			
	11 yıl ve üzeri	12	4,63	0,46			
	Total	76	4,11	1,08			
Dışsal Motivasyon	1-5 yıl arası	38	3,05	1,12	0,77	0,47	
	6-10 yıl arası	26	3,23	1,14			
	11 yıl ve üzeri	12	3,48	0,83			
	Total	76	3,18	1,09			
Motivasyonsuzluk	1-5 yıl arası	38	4,20	1,18	0,87	0,43	
	6-10 yıl arası	26	4,33	1,01			
	11 yıl ve üzeri	12	4,65	0,38			
	Total	76	4,32	1,03			

p<0,05

4. TARTIŞMA

Çalışma grubunun %34,2'si kadın ve %65,8'i erkeklerden oluştuğu, %43,4'ünün 17-20 yaş arası bireylerden oluştuğu, %59,2'sinin lise mezunu olduğu, %30,3'ünün 11-14 yıl arası spor yaşına sahip olduğu ve %50'sinin 1-5 yıl arası goalball oynama süresine sahip olduğu görülmektedir

Engellilerde spora katılımın fiziksel ve motorsal gelişimlerine (Hekim ve Teköz, 2016), toplumsal uyum sosyalleşmelerine (Çevik ve Kabasakal, 2013; Karakullukçu, 2020; Öztürk Akçalar, 2020), yaşam kalitelerine (Meriç ve Turay, 2020), öfke durumlarına (Aslan ve Çalışkan, 2017) etkisinin araştırıldığı çalışmalar bulunmaktadır. Bizim çalışmamızda olduğu gibi engelli bireylerin engelli sporcuların spora katılım motivasyonlarının belirlenmesine yönelik de çalışmalar bulunmaktadır (Tekkurşun-Demir ve İlhan, 2019; Emamvirdi ve ark., 2020).

Goalball Sporcularının ESKMÖ tüm alt boyutları cinsiyet değişkeninde anlamlı fark bulunmamıştır. Alan yazı araştırmasında bizim çalışmamızı destekleyen ya da tam tersi bulguların elde edildiği çalışmalar bulunmaktadır. Engellilerde spora katılım motivasyonu ölçeği alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması ile ilgili çalışmalar incelendiğinde; görme engelli sporcuların cinsiyete göre spora katılım motivasyon alt boyutunda motivasyonsuzluk, içsel motivasyon parametrelerinde anlamlı fark bulunmuştur (Tekkurşun-Demir ve İlhan, 2019). Bedensel, işitme ve görme engelli sporcuların spora katılım motivasyonlarının incelendiği başka bir çalışmada engelli bireylerde spora katılım motivasyon ölçeği alt boyutlarının hiç birisi cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık görülmemiştir (Mutlu Bozkurt ve

ark., 2019). Benzer bir çalışmada farklı engel grupları sporcularının spora katılım motivasyonlarının araştırıldığı çalışmada da cinsiyetler arasında motivasyonel değerlerinin birbirine yakın olduğu görülmüştür (Shihui ve ark., 2007) Tekerlekli sandalye basketbolcularının spora katılım motivasyonu incelendiği çalışmada cinsiyetler arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir (Meriç ve Turay, 2020). Görme engellilerde yapılan çalışmada kadın ve erkek sporcuların spora katılım motivasyonu alt boyutlarında (içsel motivasyon, dışsal motivasyon, motivasyonsuzluk) anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bunun nedenini de kadın ve erkeklerin benzer branşlarda eşit rolde olmaları ve benzer düzeyde katılım sağlamalarından kaynaklanmış olabileceğini belirtmişlerdir, (Tekkurşun Demir ve İlhan, 2019).

Araştırmada ESKMÖ tüm alt boyutları yaş değişkeninde anlamlı fark bulunmamıştır. Bedensel engelli sporcularda psikolojik esneklik ve spora katılım motivasyonu çalışmasında yaş değişkeninde spora katılım alt ölçeklerinin hiçbirinde bizim araştırmada benzer şekilde anlamlı fark bulunmamıştır (Emamvirdi ve ark., 2020). Tekkurşun-Demir ve İlhan (2019), araştırmalarında yaş değişkeninde anlamlı fark bulamamışlardır. Diğer bir çalışmada; engelli bireylerde spora katılım motivasyon ölçeği ile yaş değişkeni incelemesinde, içsel motivasyon ve dışsal motivasyonun yaş ile arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmazken, yaş ile motivasyonsuzluk arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Yaş ile motivasyonsuzluk arasındaki ilişki pozitif yönlü olup %25,1 düzeyde bulunmuş ve bunun nedeninin de yaş arttıkça motivasyonsuzluk düzeyinin artabileceğinden kaynaklanmış olabileceğini belirtmişlerdir (Mutlu Bozkurt ve ark., 2019). Ortopedik ve işitme engelli bireylerin sportif etkinliklere katılım motivasyonlarının incelendiği bir çalışmada ise; cinsiyet ve engel durumu değişkenlerine göre herhangi bir anlamlı farklılık bulunamazken, yaş grubu değişkenine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Bekiroğulları, 2023). Oturarak voleybol sporcularının spora katılım motivasyonları ile ilgili yapılan araştırmada da cinsiyet ve yaş değişkenlerinde anlamlı fark bulunmamıştır (Alp ve Aydoğan, 2023). Tam tersi sonuç elde edilen çalışmada Tekkurşun Demir ve İlhan (2019) ise; görme engelli sporcular ile yaptığı araştırmalarında içsel motivasyon boyutu ile yaş arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki tespit etmişlerdir. Ortopedik ve işitme engelli bireylerin sportif etkinliklere katılım motivasyonlarının incelendiği çalışmada; cinsiyet ve engel durumu değişkenlerine göre herhangi bir anlamlı farklılık bulunamazken, yaş grubu değişkenine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Bekiroğulları, 2023). Özel gereksinimli bireylerde spora katılım motivasyonunun incelendiği bir çalışmada ise; yaş grubu değişkenine göre anlamlı farklılık bulmuşlar ve araştırma sonucu olarak da spor yapma alışkanlığının özel gereksinimli bireylerin spora katılım motivasyonlarını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir (Eliöz ve Yılmaz, 2022). Araştırmamızda goalball sporcularının ESKMÖ tüm alt boyutları cinsiyet ve yaş farklılığının olmayışı, spora katılım motivasyonlarını her iki cinsiyet ve yaş gruplarında benzer oranda olmasından kaynaklandığını düşünmekteyiz.

Goalball sporcularının spora katılım motivasyonu ölçeği alt boyutlarının spor yaşı yapma yılı değişkenine göre karşılaştırılmasında anlamlı fark bulunmazken, goalball oynama değişkeninde içsel motivasyon alt boyutunda ise 1-5 yıl ile 11 yıl ve üzeri oynama yılları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Mutlu Bozkurt ve arkadaşları (2019) çalışmalarında; spor yılı ve motivasyonsuzluk arasında %17,6 düzeyinde

pozitif yönlü anlamlı düzeyde ilişki varken, spor yılının, içsel motivasyon ve dışsal motivasyon arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamıştır. Tekkurşun Demir ve İlhan (2019) araştırmalarında spor yapma yılı ile motivasyonsuzluk faktörü arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde anlamlı farklılık kaydetmişlerdir. Araştırmamızda goalball oynama yılındaki içsel gelişimlerinde anlamlı farklılığı; spor yaşı arttıkça spora katılımında duyduğu merak, heyecan, mutluluk ve arzu gibi içsel faktörlerin artmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

5. SONUÇ

Sonuç olarak, spora katılım motivasyonunda cinsiyet, yaş, spor yaşı ve eğitim durumu gibi değişkenlerde belirgin farklılık tespit edilmemiştir. Ancak, spor yapma süresi değişkeninin içsel motivasyonu artırdığı gözlemlenmiştir. Spor yaşının ilerlemesiyle birlikte, spor katılımında duyulan merak, heyecan, mutluluk ve arzu gibi içsel faktörlerin arttığı söylenebilir. Benzer araştırmalar, görme engellilerin farklı spor branşlarında da gerçekleştirilebilir ve bu branşlar arası karşılaştırmalar yapılabilir. Ayrıca, daha geniş katılımcı sayısına sahip çalışmalar yapılması da tavsiye edilebilir.

Yazarların Katkısı

XXXXXXXXXX XXXXXXXX XXXXXXXXXXXX XXXXXXXX XXXXXXXXXXXX

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

Alp, A. F., & Alpdoğan, S. S. (2023). Oturarak Voleybol Sporcularının Spora Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi, Spor Eğitim Dergisi, Cilt 7, Sayı 1, 9-16 <https://doi.org/10.55238/seder.1224136>

Aslan Ş., & Çalışkan, T. (2017). Zihinsel Engellilerde Egzersiz ve Sportif Oyun Programı Öncesi ve Sonrası Öfke Durumunun Karşılaştırılması, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 19 (1),32-40

Bekiroğulları, H. (2023). Ortopedik ve İşitme Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklere Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi, Gece Kitaplığı, Ankara.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Yayınları, Ankara.

Çalışkan, E., Pehlivan, A., İnal, S., Dane, Ş. & Akar, S. (2006). Goalball Sporunun ve Hareket Eğitiminin Görme Engelli Çocukların Fiziksel Uygunluk Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 8(3), 3-11

Çevik, O. & Kabasakal, K. (2013). Investigation of the effects of sport activities on disabled persons, social adaptation and their socialization by sport. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 2(2), 74-83.

Deci, E. L. and Ryan, R. M. (1985). Intrinsic Motivation and Selfdetermination in Human Behavior. New York: Plenum Press.

DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü) (2012). Global data on visual impairments-2010. <http://www.who.int/blindness/GLOBALDATAFINALforweb.pdf?ua=Erişim tarihi:21.01.2021>

Eliöz, M. & Yılmaz, Ö. (2022). Özel Gereksinimli Bireylerde Spora Katılım Motivasyonunun İncelenmesi, *Asosjournal (The Journal of Academic Social Science)*, Yıl: 10, Sayı: 130, s.1-11 <https://doi.org/10.29228/ASOS.62794>

Emamvirdi, R., İlhan, E.L. & Çolakoğlu, F.T. (2020). Bedensel Engelli Sporcularda Psikolojik Esneklik ve Spora Katılım Motivasyonu, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 14(2), 271-281.

Harter, S. (1981). A new self-report scale of intrinsic versus extrinsic orientation in the classroom: Motivational and informational components. *Developmental Psychology*, 17, 300-312.

Hekim, M. & Tokgöz, M. (2016). Zihinsel Engelli Çocuklarda Motor Gelişim Yetersizlikleri: Motor Gelişimin Desteklenmesinde Fiziksel Aktivite ve Sporun Önemi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt.8 Sayı.17*. 2016-

İnal, S., Akdur, H., Donuk, B., Güngördü, O., Kaya, B., Kesler, A. & Kırandı, Ö. (2007). Zihinsel Engelli çocuklara Spor Eğitimi ile Bedensel Sağlığın Kazandırılması. *Engellilerde Sanat ve Spor Sempozyumu-I, Hacettepe Üniversitesi, Ankara*

Karakullukçu, A. (2020). İşitme Engelliler İçin Sosyalleşme Ölçeği Geliştirme Çalışması ve Sporun Sosyalleşme Düzeyine Katkısının İncelenmesi, *Kırıkkale Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora tezi, Kırıkkale*

Lepper, M.R. (1988). Motivational considerations in the study of instruction. *Cognition and Instruction*. (4): 289-309.

Meriç, S. & Turay, Ö. (2020). Tekerlekli Sandalye Basketbolcularının Spora Katılım Motivasyonu ile Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki, *Van YYÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 48*, 43-49

Mutlu Bozkurt, T., Tekkurşun Demir, G. & Dursun, M. (2019). Bedensel, İşitme ve Görme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12 (67),721-28 <https://doi.org/10.17719/jisr.2019.3760>

Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar III*. Cilt (5. Basım). İstanbul: Yayın Odası.Aralık (s. 489-501)

Özdiñç Ö. (2005). Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri, *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2005, III (2) 77-84 https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000043

Öztürk Akçalar S. (2020). Ortopedik Engellilerin Sosyalleşmesine Sporun Etkisi, *Gazi Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek lisans tezi, Ankara*

Özyürek, M. (1998). Görme engelliler. İçinde S. Eripek (Edt.), *Özel eğitim* (ss. 127-152). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Reeve, J. M. (2004). *Understanding motivation and emotion*. USA:Jhon

Shihui, C., Jin, W., Mei, J., & On, L. K. (2007). Motivation of sportparticipation in elite athleteswithphysicaldisabilities in mainlandChina. *AsianJournal of Exercise& Sports Science*, 4(1), 63-67

Tekkurşun Demir, G. & İlhan, E.L. (2019). Spora Katılım Motivasyonu: Görme Engelli Sporcular Üzerine Bir Araştırma, *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 157-170. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.525455>

Tekkurşun Demir, G. & İlhan, E.L. (2020). Engelli Sporcularda Spora Katılım Motivasyonu, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri, Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 21(1), 49-69 <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.490063>

Tekkurşun Demir, G., İlhan, E.K., Esentürk, O.K. & Kan, A. (2018). Engelli Bireylerde Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği (Eskmö): Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması, *SPORMETRE*, 16 (1), 95-106 https://doi.org/10.1501/Sporm_00000000347

Tekkurşun Demir, G.& Cicioğlu, H.İ. (2018). Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonu Ölçeği (FAKMÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması, 15 (2), 2479, 92 <https://doi.org/10.14687/jhs.v15i4.5585>